תשובת מש מצורף

1

ראש הממשלה

ירושלים, ה' בטבת תשי"ג
23 בדצמבר 1952

למשה -

השמעת לפני נימוקי התנגדותך להשתתפותי בועידת רנגון. לצערי הופיע „נימוק" מכריע להשתתפותי זו: אפיסת כוחותי. איני מסוגל בימים אלה, בלי מאמץ עליון שעולה לי בדמים, לשוחח בכלל עם אנשים, ומסופקני אם יש בי עכשיו הכוח הדרוש להשתתף באופן אקטיבי בועידה זו. אבל אני חייב להביע לך חשיבותה העליונה של ועידה זו בעיני, חשיבות העולה על עצרת או"מ וועידות מעין אלו (מבחינתנו אנו).

עמי אסיה הם כשלושת רבעיק (או כשני שלישים) של האנושיות. ויש כאן לא כמות בלבד אלא איכות (פוטנציאלית) גבוהה ביותר. גנוזה בעמים אלה יכולת תרבותית עצומה, כפי שמוכיח העבר של עמי בבל, פרס, הודו וסין. איני סבור שכוחות יצירה כבירים אלה בעבר - נס ליחם והתנדפו, כשם שקרה הדבר (כנראה) לעם היווני. כמה סימנים מעידים שעדיין היכולת של עמי הודו, סין ופרס קיימת. בכל אופן עמים אלה עלו מחדש על בימת העולם, ולאט לאט ידחקו רגליהם של עמי אירופה ואולי גם של אמריקא. אנו חיים אתם על קונטיננט אחד. רובם מניחים שאין אנו אלא שליחי האימפריאליסם האירופאי, „פולשים" וזרים לאסיה. אינם יודעים מוצאנו ומה יצרנו בארץ זו. יש לזכור שרובם של עמים אלה אינם שייכים לעולם הנוצרי-המוסלמי המעורה פחות או יותר בתנ"ך וביוצאי חלציו המוסריים. עמי אסיה המזרחית הם חניכי הבודדהיסם או בבמהניסם -

2

11/1946 ב

שכל מסורת התנ"ך זרה לו מאז ומעולם, ולכן אין להם כל מושג נכון על ישראל וקדמותו.

בועידה זו יתכנסו טובי הנוער של עמי אסיה – הסוציאליסטים שבתוכם. אמנם רק בבורמה הסוציאליסטים שליטים, אבל אין לצמצם קשרינו רק עם חוגי השליטים בימינו. בועידה זו יופיעו כנראה גם סוציאליסטים מארצות ערב אחדות. איני יודע באיזו מידה הסוציאליסם הערבי הוא עמוק ונאמן, אך אין לזלזל בו למפרע.

זוהי לדעתי הזדמנות היסטורית ובעלת חשיבות מדינית ומוסרית יחידה במינה להיפגש עם טובי האינטליגנציה (או עם חלק מהאינטליגנציה) של ארצות המזרח. לדעתי יש להקדיש לפגישה תשומת לב וכוחות, יותר (בכל אופן לא פחות) מאשר לכל מסיבה בינלאומית אחרת.

גישה "פורמליסטית" לועידה זו – לדעתי אינה הולמת אנתנו. ולא הייתי מפקפק אף רגע להשתתף בועידה זו (אילו איתנותי הגופנית בשעה זו הייתה מאפשרת זאת) – מבלי להתחשב עם הדרגה והמטרה של שאר המשתתפים. "מ/ שטייט מיר אן" להפגש עם הודי ואינדונסי ובורמסי ולבנוני אף אם אינו ראש ממשלה. לצערי הרב והעמוק לא אוכל לעשות זאת, ונראה לי שאם אין עבודה חיונית ודחופה אחרת שתמנע ממך הדבר – עליך לנסוע לועידה זו: גם למען השפיע באזני הועידה דבר ישראל (מקומנו ההיסטרי במערב אסיה ויעודי העתיד של מדינתנו), וגם למען היפגש אישית עם כל אחת מהמשלחות (מהודו, מבורמה, מאינדונסיה, מלבנון ועוד).

נאמר לי שאתה שולל אפשרות השתתפותך מתוך ניסוק שבועידה ההיא לא ישתתף אף איש בדרגת שר=חוץ. אני סבור שניסוק זה לא מובן לי ואין בו לפי עניות דעתי כל ממש.

אמנם נוסע לבון, ואינני מזלזל בערך הופעתו, אבל הוא לא יעשה מה שיש ביכלתך אתה לעשות.

שלך

ד. בן-גוריון

ירושלים, ו' בטבת תשי"ג
24 בדצמבר 1952

לדוד בן-גוריון -

הצטערתי לשמוע על סיבת אי יכלתך לנסוע לרנגון. אשר לנסיעתך כשלעצמה, התנגדתי לה לא רק משום שאילו נסעת הייתי רה"מ היחיד שם. אולם מכיון שכל ענין הנסיעה ירד מעל הפרק, איני סבור כי כדאי להמשיך בויכוח בשאלה זו.

אשר לי לעצמי, אודה כי בפרק זמן מסויים הייתי להוט ביותר אחרי השתתפות בועידת רנגון, כשם שחפצתי מאד להשתתף בועידת מילאן. קבלתי את דין הכרעתך נגד נסיעתי למילאן מבלי לקבל את נימוקיך. לגבי שתי הועידות כאחד אעיר כי מלבד חשיבות הופעתנו בהן בשביל תנועתנו ולמען עתידה של המדינה, הנני רואה בהן הזדמנות חשובה לנו לתרום תרומה למחשבה הסוציאליסטית הבין לאומית ואקוה כי לא ייחשב לי הדבר ליהירות.

הנני מחשיב כמוך במדה מיוחדת את השתתפותנו ברנגון. בספרות הפנימית של משרד החוץ השתמשתי בכמה מנימוקיך בנדון זה - באחד מהם כמעט מלה במלה. איני מוכן לקבל את ההגדרה כי ועידת רנגון חשובה לנו מעצרת או"מ ועל כל פנים איני גורס קביעת סדר עדיפויות לגבי חשיבות הופעותינו בגזרות שונות של חזיתנו הבין לאומית, כל שכן כשאין הופעות אלו מתנגשות זו בזו אלא משלימות ומחזקות זו את זו. השואות כאלו הן תאורטיות גרידא, בעוד שלמעשה אנו מצווים לעמוד בכל גיזרות החזית, במדה שיש לנו אפשרות, ובמלוא הכוח.

בדיעבד, לאחר שהשתתפותי בועידת מילאן ירדה מעל סדר היום, אמרתי לחברים כי אולי גם זו לטובה, שכן ספק אם כדאי היה לי להיות שם שר-חוץ יחיד. איננני זוכר כי השתמשתי בנימוק זה להצדיק את אי נסיעתי לרנגון. אפשר אני טועה, אבל נדמה לי כי לא הרי השתתפותו של ראש-ממשלה כהרי השתתפות שר-חוץ בועידה כזו. נסיעתי לרנגון חדלה להיות מעשית לאחר שנתברר כי יש בדעתך אתה לנסוע. לא רק שלא היה טעם כי נסע שנינו לאותה ועידה, אלא גם אי אפשר היה להניח כי שנינו ניעדר מהארץ בעת ובעונה אחת.

ובינתים נקבע דבר נסיעתו של לבון. אני מוכרח להסכים עמך כי יש לי סיכוי להיות יעיל ממנו באותו מעמד בשים לב לכל נסיבותיו ואפשרויותיו - שוב, אל-נא אחטא בבטחון עצמי מופרז -

אבל אני חושש לעורר עכשיו את השאלה. אני מרבה בנסיעות יותר משרים אחרים וכשמזדמנת לחבר שליחות השובה את לבו, לא נוח לי להוציאה מידיו ולהוסיפה על שליחויותי המרובות בלאו הכי, כל שכן לאחר שהדבר התפרסם.

אם אתה מחשיב מאד את הענין חושבני כי תצטרך לעשות בזה משהו, אך אבין היטב אם תבוא לידי מסקנה, כי לא כדאי כבר לשנות את אשר נקבע.

מכל מקום, אני מודה לך מאד על מכתבך ומביע שוב צערי על המצב שהגעת אליו. אקוה כי תצליח לצאת לגופש וכי תתאושש במהרה.

שלך

משה שרת